

Etiopia jest krajem zróżnicowanym pod wieloma względami — kulturowo, językowo, religijnie. Najwięcej Etiopczyków wyznaje etiopski odłam chrześcijaństwa lub islam, ale na terenach Etiopii mieszkają też wyznawcy tradycyjnych religii afrykańskich, protestantyzmu, kościołów charyzmatycznych, niewielka grupa katolików, a w przeszłości ważną rolę pełnili Biete Izrael, etiopscy Żydzi, których dzisiaj już właściwie nie ma w tym kraju.

Etiopskie chrześcijaństwo i islam funkcjonują w Etiopii prawie od początków swojego istnienia. Chrześcijaństwo zostało przyjęte przez władcę Aksum — kolebki etiopskiej cywilizacji — w IV wieku. Etiopski Kościół Ortodoksyjny jest kościołem autokefalicznym (niezależnym) oraz przedchalcedońskim (wschodnim). Islam dotarł tam u zarania swych dziejów, to jest w VII wieku. Ze względu na długą historię i znaczenie obu religii dla kultury etiopskiej, można je postrzegać jako religie rdzenne. Przez setki lat wyznawcy chrześcijaństwa i islamu żyli obok siebie, byli poddanyymi tego samego władcy, wypracowali wspólne wzorce kulturowe i zasady współżycia, chociaż pełnili w państwie odmienne role. Chrześcijanie byli uprzywilejowani, zajmowali się uprawą ziemi, natomiast handel pozostawał w rękach muzułmanów.

Historia Etiopii dostarcza zarówno wielu przykładów pokojowej koegzystencji muzułmanów i chrześcijan, jak i opowieści o wojnach i prześladowaniach. Dzisiejsza Etiopia jest tyleż muzułmańska co chrześcijańska, a większość jej mieszkańców jest bardzo religijna.

Prezentowane fotografie starają się ukazać pewne nastroje, które charakteryzują życie etiopskich chrześcijan i muzułmanów, miejsca w których się spotykają i te, które postrzegane są jako symbole tych religii.

Krzyż wryty w skalnej ścianie kościoła Aszeton Marjam nad Lalibelą

A symbol of a cross carved in a rock wall of Asheton Mariam church on the mountain over Lalibela



▲ Kopuła grobowca Sheikha Hussaina w Bale

A dome of Sheikh Hussain's tomb in Bale

Ethiopia is a country of many different cultures, languages and religions. Majority of Ethiopians are either Orthodox Christians or Muslims, but the country is also inhabited by Protestants, followers of traditional African religions, charismatic churches and small group of Catholics, not to mention Beta Isral — Ethiopian Jews who do not longer live in this area — who in the past played an important role in the country.

Both Islam and Christianity were introduced in the country around the time when they were born. Ethiopian Orthodox Church is an autocephalous (i.e. independent) and pre-Chalcedony church, and Christianity was accepted as a state religion by a ruler of Aksum, a cradle of Ethiopian civilisation, in the 4th century. Islam arrived in Ethiopia at the very beginning in the 7th century. Because of the long history and the importance of both of the religions they can be perceived as indigenous in the area. Over the centuries the followers of the two religions have lived side by side, they were subjects of the same ruler, they together worked out common cultural patterns and rules of co-existence, even though the roles they fulfilled differed. Over centuries Christians were privileged and cultivating land was among the key factors constructing their identity, while trade was in Muslims' hands.

History of Ethiopia provides many examples of peaceful coexistence between Muslims and Christians while at the same time many stories about wars and prosecutions can be told. Today in Ethiopia both Muslim and Christian cultures are present, and Ethiopians are highly religious people.

The photographs were chosen with the idea to reveal certain characteristic atmosphere and scenes from lives of Ethiopian Christians and Muslims, they are meant to show space where followers of the two religions meet and spots which are perceived as symbols of one of the two religions.



Spektakularny płaskowyż Wyżyny Abisyńskiej to tereny zamieszkiwane przez setki lat przez rolników, którzy byli wyznawcami Etiopskiego Kościoła Ortodoksyjnego.

Spectacular Abyssinian Highlands over centuries have been inhabited by farmers — the followers of the Ethiopian Orthodox Church.



Tereny na wschodzie kraju zamieszkałe są przede wszystkim przez muzułmańskich Oromo i Somalijczyków.

Eastern part of the country is inhabited mostly by Muslim Oromos and Somalis.





Trzynastowieczne spektakularne rytu w skałach kościoły Lalibeli są jednym z najważniejszych miejsc kultu etiopskich chrześcijan, a jednocześnie turystyczną wizytówką tego kraju.

Thirteen-century spectacular Lalibela carved in rocks churches are among the most important cult places for Ethiopian Christians. At the same time they are a touristic highlight of the country.

Płaskowyż Wyżyny Abisyńskiej, czyli północne i centralne tereny współczesnej Etiopii, to historyczne ziemie wyznawców Etiopskiego Kościoła Ortodoksyjnego.

Abbyssinian Highlands, which are northern and central parts of contemporary Ethiopia, are historical lands of the followers of Ethiopian Orthodox Church.



◀ Kościół w Tygraj na północy Etiopii. W Etiopii kościoły monolityczne lub te usadowione wysoko na skalnych półkach funkcjonują na całej Wyżynie Abisyńskiej, a wiele z nich pozostaje poza turystycznymi szlakami.

A church in Tigray in the northern Ethiopia. In Ethiopia monolithic churches or the churches which sit high on rocky shelves are common all around Abyssinian Highlands and many of them are outside of main touristic roads.

Wierni w Tygraj na północy Etiopii po porannej mszy.

Followers of Ethiopian Orthodox Church after a morning mass in Tigray in northern Ethiopia.





Młodzi mężczyźni przy grobowcu Sheika Hussaina w Bale z twarzami pokrytymi świętym pyłem, który ma leczyć i gwarantować bezpieczeństwo. Grobowiec Sheika Hussaina położony w górach Bale dwa razy do roku jest celem pielgrzymek wiernych z całego Rogu Afryki. Jest to jedno z tych miejsc, które uznawane są tam za najważniejsze miejsca kultu.

Young men at Sheikh Hussain's tomb in Bale with their faces covered with the sacred dust which is supposed to cure and protect. The tomb of Sheikh Hussain, which is located in the Bale mountains, twice a year becomes a pilgrimages' destination for Muslims from the whole Horn of Africa. This is one of the places which are perceived to be the most important for Islam in the region.

Wschód Etiopii to tereny przede wszystkim zamieszkane przez muzułmanów. Zostały przyłączone do Cesarstwa Etiopskiego pod koniec XIX wieku, co spowodowało, że skład religijny mieszkańców Etiopii uległ poważnej zmianie.

The lands in eastern Ethiopia are inhabited mostly by the Muslims. This area was incorporated into the Ethiopian Empire with the end of the Nineteenth Century which brought important changes in composition of the society in terms of the religions.

Meczet w Dżidżidze, najbardziej na wschód wysuniętym mieście Etiopii w etiopskiej części Somalii.

A mosque in Jijiga, the most eastern town in Ethiopia located in Ethiopian part of Somalia.





Współcześnie jezioro Tana stanowi atrakcję turystyczną oraz miejsce wypoczynku mieszkańców Bahyr Daru. Pelikany na jeziorze Tana jako lokalna atrakcja — czekają na porcję ryb od odpoczywających nad jeziorem mieszkańców Bahyr Daru.

Nowadays Tana Lake is a touristic attraction as well as a leisure spot for the residents of Bahir Dar.

Pelicans at the lake are a local attraction — they wait to be fed with fish by the town inhabitants.

Jezioro Tana w północno-zachodniej Etiopii to kolejny symbol etiopskiego chrześcijaństwa. Na wyspach i brzegach tego jeziora osiadali mnisi, którzy w czasach zawieruch chronili się tam przed prześladowaniami. Klasztory nad jeziorem Tana znane są z pięknie malowanych ścian oraz przechowywanych skarbów kultury chrześcijańskiej. Jezioro Tana to wyjątkowe miejsce na płaskowyżu, gdzie klimat jest tropikalny, a roślinność wyjątkowo bujna.

Tana lake in north-west Ethiopia is another symbol of Ethiopian Christianity. The islands and shores of the lake were inhabited by the monks who searched for rescue in the times of turmoil and persecutions. Monasteries at the Tana lake are well known of beautifully painted walls and treasures of Ethiopian Christian culture which are kept there. Tana Lake is a special place in the highlands, where tropical climate makes plants exceptional.

Kościół nad jeziorem Tana są bogato zdobione tradycyjnym malarstwem. Churches at the Tana Lake are richly decorated with traditional paintings.

Od wieków w miejscach postrzeganych jako chrześcijańskie mieszkali także muzułmanie, którzy stanowili integralną część społeczności. Zwieńczenie meczetu w Bahyr Darze, mieście położonym nad jeziorem Tana, jednym z symboli etiopskiego chrześcijaństwa.

Over the centuries Muslims have not only been living in the places perceived as purely Christian, but they have also been an integral part of the society. Topping of a mosque in Bahir Dar, a town located at the Tana Lake, one of the symbols of Ethiopian Christianity.





Poranna msza w Tenta Mikael w Uello.
A morning mass in Tenta Mikael in Wollo.

Wierni po mszy w kościele Abreha we Atsbeha w Tygraj. ▶
Christians after a mass in Abreha we Atsbeha church in Tigray.



Dziewczęta niosące wodę w Sheik Hussain.
Girls carry water in Sheikh Hussain.

Etiopscy chrześcijanie tradycyjnie udają się do kościoła w białych chustach, tak zwanych szammach. Tradycyjnie zarówno chrześcijanki, jak i muzułmanki, zakrywają głowy chustami, jednak muzułmańskie okrycia są zazwyczaj o wiele bardziej kolorowe.

According to the tradition Ethiopian Christians go to a church in white robes, called shamma. It is a tradition that both Muslim and Christian women cover their heads with scarfs. However, the scarfs of Muslim women are more colourful.

Barwne stroje mieszkank Hareru. ▼
Clothes worn by women in Harer are mostly very colourful.





Etiopskie mniszki czekają na datki pod bramą prowadzącą do kościoła Debre Byrhan w Gonderze — dawnej siedzibie władców.

Ethiopian nuns waiting for donations at the gate of Debre Birhan church in Gondar, a historical seat of Ethiopian rulers.

Targi są miejscem wymiany i spotkań, tam często spotykają się muzułmanie i chrześcijanie.

Markets are where meetings and exchange of goods take place, also Muslims and Christians often meet there to buy and sell.

Targ w muzułmańskim Harerze. ▶
A market in Muslim town of Harer.



Targ w Aliyu Amba, wsi położonej na pograniczu chrześcijańskiego płaskowyżu i zamieszkanego głównie przez muzułmanów wschodnich nizin. Tatuaż na szyi kobiety lub białe chusty innych kobiet świadczą o tym, że są one chrześcijankami, jaskrawy kolor chusty pozwala domyślać się, że odziana w nią kobieta jest muzułmanką.

A market in Aliyu Amba, which is located on the border of highlands inhabited mostly by Christians and eastern lowlands where followers of Islam are majority. The tattoo on woman's neck as well as white robes of other women suggest that they are Christians, while sharp colours on a scarf allows us to guess that the woman wearing this scarf is Muslim.

Targ w Uyczalio. ▼
A market in Wechale.





Dźwięk kościelnych dzwonów przez wieki oznajmiał nad Wyżyną Abisyńską, że jej mieszkańcy są chrześcijanami.

Over the centuries the sound of church bells announced that the inhabitants of Abyssinian Highlands are Christians.

Jako dzwony wykorzystywane bywają także żelazne przedmioty wydające przy uderzeniu donośny dźwięk, tak jak przy jednym z kościołów w Tygraj.

Iron objects which produce loud sounds when rang may as well serve as bells as in the case of the church in Tigray.

Tradycyjne kamienne dzwony przy jednym z etiopskich kościołów w Tygraj.
Traditional stone bells at one of the churches in Tigray.

Kamienny dzwon w Lalibeli.
A stone bell in Lalibela.



Wieś Negasz na północy Etiopii to jedno z miejsc, gdzie osiedlili się pierwsi muzułmanie. Dzisiaj dla wyznawców islamu to jedno z symbolicznych miejsc świadczących o ich długiej historii na tych ziemiach.

Negash village in northern Ethiopia is one of the places where first Muslims settled in this country. Today it is one of the symbolic places proving long history of Islam in this area.



XVI-wieczne mury Hareru.

Harar walls were constructed in the sixteenth century.



Zabytkowy, otoczony murami Harer to kolejny symbol islamu w Etiopii. Niegdyś stolica muzułmańskiego Adalu, stamtąd w XVI wieku pod dowództwem Ahmeda ibn Ibrahima al-Ghaziego zwanego Mańkudem wyruszyły muzułmańskie wojska na podbój Cesarstwa Etiopskiego. Chrześcijańskiemu władcy udało się je pokonać dopiero po kilkunastu latach krwawej wojny. Pod koniec XIX wieku Harer został włączony do Etiopii, a dzisiaj jest postrzegany przez Etiopczyków jako symbol religijnej tolerancji. Muzułmanie mieszkają w starej części miasta, chrześcijanie osiedlili się poza murami, gdzie powstało nowe miasto.

Harar is a historical walled town which is another symbol of Islam in Ethiopia. Harar used to be a capital of Muslim state of Adal. In the sixteenth century Muslim army led by Ahmed ibn Ibrahim al-Ghazi known as Left-handed set off from there. They were conquered by Christian rulers only after over a dozen years of a bloody war. In the end of the nineteenth century Harar was incorporated in Ethiopia, and today it is perceived by Ethiopians as a symbol of religious tolerance. Muslims live in the old part of the city while Christians have settled outside the walls where the new town developed.



◀ Wąskie i kręte uliczki Hareru wydają się bardzo tajemnicze.

Narrow and bendy roads of Harar seem to be very mysterious.

Sprzedawczyni koszyków przeznaczonych do noszenia na głowie. Wyplatanie koszyków to jedno z tradycyjnych rzemiosł związanych z Harerem.

A woman selling baskets which are meant for carrying goods on one's head. Making baskets are among traditional crafts of Harar.



Prowincja Uello położona jest na pograniczu dzisiejszych obszarów administracyjnych Amhara i Afar i zamieszkała jest mniej więcej w połowie przez muzułmanów, w połowie przez chrześcijan.

Wollo province is located on the border of what is today administrative Amhara and Afar regions. Wollo is inhabited more or less fifty fifty by Muslims and Christians.



Desje to jedno z największych etiopskich miast, które przez dziesięciolecia było stolicą prowincji Uello. Znane jest z wielu mieszkających tu rodzin mieszanych pod względem religijnym, a zwyczaje chrześcijan i muzułmanów przenikają się, co w Desje widać jeszcze wyraźniej niż gdzie indziej w Etiopii.

Desje over the years has been a capital of Wollo province and today it is one of the biggest Ethiopian towns. It is known as being home for many families whose are mixed in religious terms. Here the every-day customs influence each other, and this can be seen here even more clearly than in other parts of Ethiopia.



Reklama społeczna pokazuje, że HIV/AIDS może dotknąć każdego bez względu na wiek, płeć czy wyznanie, a chrześcijanie i muzułmanie wspólnie nawołują do tolerancji wobec osób zarażonych.

Social advertisement says that HIV/AIDS can affect everybody with no respect to age, gender or religion. Christians and Muslims together call for tolerance towards those who are HIV-positive.



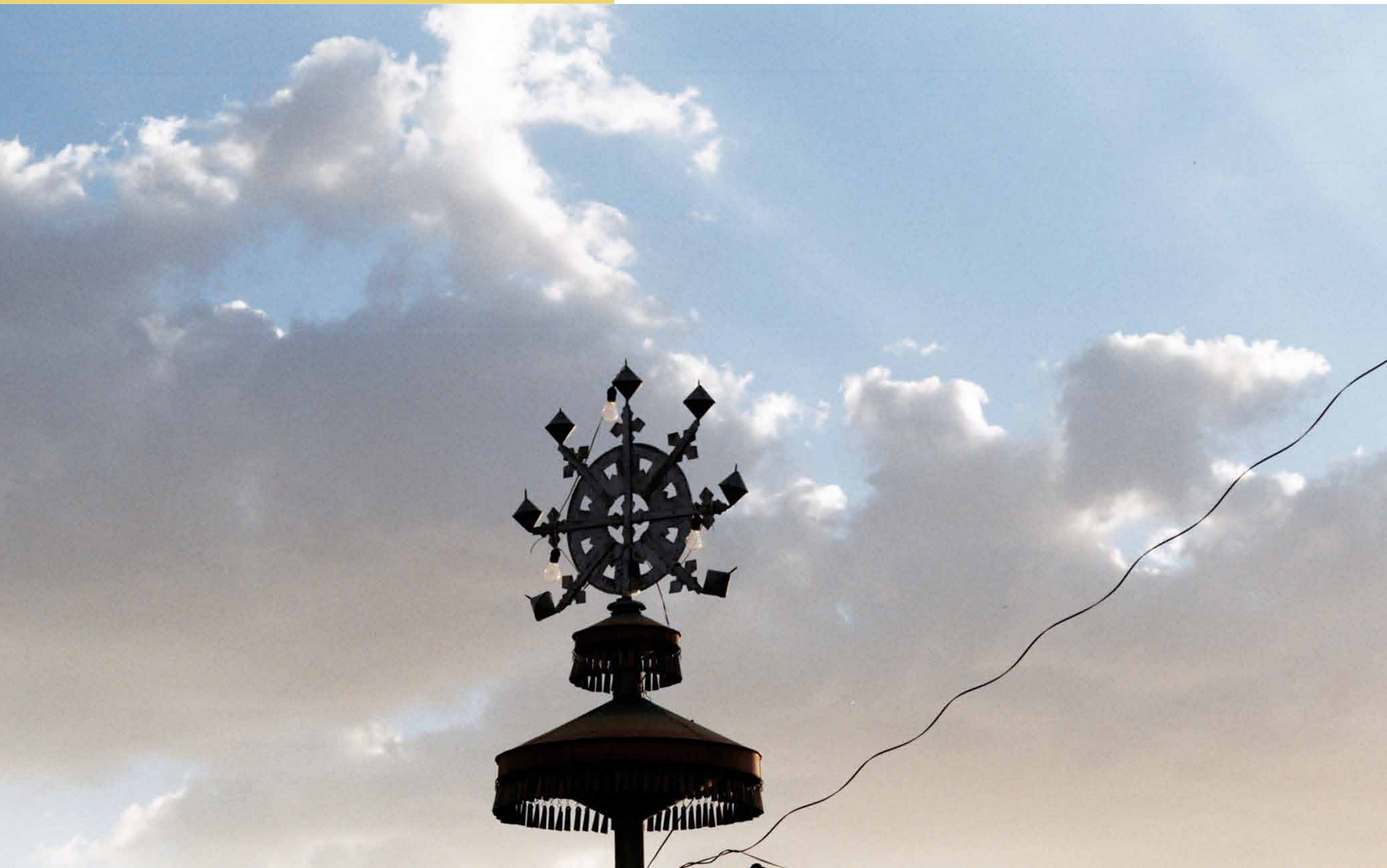
Parasolki wotywno można kupić pod kościołem i oferować w dowolnej intencji. Jako ważny symbol potęgi i opieki księża noszą je podczas procesji, są wówczas rozpościerane nad świętymi obrazami lub innymi przedmiotami kultu.

Votive umbrellas are to be bought at the church and then offered in a chosen intention. The umbrellas are an important symbol of power and protection. They are also being used by priests during processions when they are carried to protect sacred images or other cult objects.



Bogato zdobione krzyże wieńczą dachy kościołów i tworzą krajobraz mający poświadczyć, że w okolicy mieszkają chrześcijanie. Żarówki na krzyżu zastąpiły tradycyjne siedem strusich jaj o bogatej symbolice.

Richly decorated crosses adorn churches' rooftops and are part of a landscape which is supposed to show that there are Christians living in the neighbourhood. Nowadays bulbs instead of traditional seven ostrich eggs crown the crosses and carry rich symbolical meanings.





Tradycyjnie chrześcijańscy Etiopczycy zajmowali się uprawą ziemi i do dzisiaj jest to zajęcie, które uważane jest przez nich za nobilitujące. Handel natomiast pozostawał w rękach muzułmanów, także duża część muzułmanów tradycyjnie zajmuje się hodowlą bydła lub wielbłądów.

Traditionally Christians in Ethiopia have been farmers while trade has been in the hands of Muslims. Also in line with the tradition many Muslims are shepherds.

◀ Tradycyjna wieś i pola w Lasta na płaskowyżu.
Traditional highland countryside and fields in Lasta.

Zagroda hodowców bydła w górach Bale na wschodzie Etiopii.
Cattle enclosure in Bale mountains in eastern Ethiopia.





Aksum to dla chrześcijan święte miasto, tam zgodnie z legendą w kościele Marji-Syjonu przechowywana jest Arka Przymierza, którą pierwszy władca Etiopii - Menelik, ukraść swemu ojcu, królowi Salomonowi i umieścić właśnie w Aksum.

Aksum is sacred Christian town. According to a legendary story, Arc of Covenant is kept there in Mariam Tseyon church. The Arc was supposed to be stolen by Menelik, the first ruler of Ethiopia, from his father, king Solomon, and placed nowhere else but in Aksum.

◀ Zabudowania kościelne w Aksum.
Church buildings in Aksum.

Pole przedchrześcijańskich steli nagrobnych datowanych na setki lat przed naszą erą świadczy o długiej historii etiopskiej cywilizacji przed przybyciem na te tereny religii Abrahamowych.

A field of pre-Christian funeral stelas dated to hundred years B.C. is a proof of a long history of Ethiopian civilisation which had functioned long before Abraham religions came to this part of the world.





Muzułmanie i chrześcijanie dbają o to, by spożywane przez nich posiłki były przyrządzane zgodnie z wymogami religii.

Both Muslims and Christians take care to eat food prepared according to the rules set by their religions.

- ◀ Orłospępy szukające resztek przed sklepami muzułmańskich rzeźników w Harerze.

Vultures searching for leftovers around Muslim butcher shops in Harer.



- ◀ Krzyż na drzwiach rzeźnika świadczy, że mięso zostało pozyskane z uboju zgodnego z nakazami religii chrześcijańskiej.

A cross on butcher's door means that the meat comes from slaughtering according to Christian rules.

Wejście do tej bietu, czyli baru, gdzie podaje się etiopską specjalność — wino produkowane z miodu. Jedno z małych miasteczek w Tygraj.

An entrance to tej biet — a bar where honey wine being Ethiopian speciality is served. A small town in Tigray.





▲
Wieś na wschodzie kraju zamieszкана przez wyznających islam Argoba.
A village in eastern part of Ethiopia inhabited by Argoba, who are Muslims.

▼
Kościół położony w górach na Wyżynie Abisyńskiej.
A church in the mountains of the Abyssinian Highlands.





Tak jak i inne afrykańskie państwa, również Etiopia szybko się zmienia. Widać to także na przykładzie nowo powstających miejsc kultu.

As other African countries Ethiopia is also changing fast and it is to be seen through examples of new cult places.

- ◀ Addis Abeba, siedziba jednego z tak zwanych kościołów charyzmatycznych, które stają się coraz bardziej popularne w Etiopii.

Addis Ababa, a seat of one of the so called charismatic churches which are more and more popular in Ethiopia.



- ◀ Nowoczesny i imponujący wielkością meczet wybudowany został w ostatnich latach w Negasz, wsi gdzie w VII wieku mieli się osiedlić pierwsi muzułmanie. Środki na budowę przekazała Turcja.

A modern mosque of impressive size was built in last years in Negash - a village where according to local believes first Muslims settled in the seventh century. The construction was financed by Turkish government.

Bole Medhanie Alem to największy kościół w Etiopii, który w ostatnich latach został wybudowany w etiopskiej stolicy, Addis Abebie, głównie ze środków etiopskiej diaspory w Stanach Zjednoczonych.

Bole Medhanie Alem, the biggest church in Ethiopia, was built in recent years in Ethiopian capital, Addis Ababa, mostly financed by Ethiopian diaspora in the USA.



IMPRESSIONS

IMPRESJE

Hanna

Rubinkowska-Anioł i Patryk Anioł

**ODWIECZNI SĄSIEDZI:
ISLAM I CHRZEŚCIJAŃSTWO
W ETIOPII**

**NEIGHBOURS FROM TIMES
IMMEMORIAL:
ISLAM AND CHRISTIANITY
IN ETHIOPIA**